

РЕФОРМУВАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ УКРАЇНИ

Маланюк Надія Богданівна
асистент кафедри інформатики і методики її викладання,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна
metnadmal@gmail.com

Низька якість освіти в Україні, значне перевантаження учнів, відірваність освітньої системи освіти від суспільних потреб зробили реформу освіти необхідною і терміною. Реформування будь-якої галузі — це процес тривалий і складний. Міністерство освіти і науки змінює підходи і основи всіх напрямків освіти, дошкільну, середню та вищу школи включно, але від реформи початкової освіти залежить можливість реалізації подальших змін та існування всієї освітньої галузі.

Існуюча система освіти в Україні потребує реформи, яка б зберегла цінні напрацювання за багато років існування та внесла зміни наближення навчального процесу суспільним потребам. Українські школярі кожного року показують гарні результати на міжнародних учнівських олімпіадах, але всі ми визнаємо, що середня освітня ланка мало докладає зусиль для підготовки цих учнів до життя у суспільстві.

Позитивним моментом запропонованих змін є розкріпачення самого вчителя. Він зможе з врахуванням особливостей навчального закладу, класу використовувати не нав'язані раніше методи і форми навчання, а самостійно обирати шлях реалізації змісту освіти. Отримав педагог і більше можливостей впливати на логічну структуру навчального матеріалу. Відповідно до запропонованою реформи освіти вчитель може сам визначати послідовність тем та кількість уроків відповідно до складності навчального матеріалу або індивідуальних особливостей дітей.

Очевидним є те, що освіту потрібно реформувати з дошкільних навчальних закладів. Зміни у початковій навчальній ланці загальноосвітньої середньої школи пропонуються суттєві і змінюють сам підхід до організації уроків. З метою

збереження в учнів цілісної картини світу для маленьких школярів запроваджуються інтегровані уроки для подолання протиріччя розподілу освітнього процесу на окремі предмети у майбутньому. Такі уроки не лише забезпечують міжпредметні зв'язки, які часто були розірваними раніше, але й суттєво розвантажують учнів у підготовці до шкільних занять, сприяють підвищенню пізнавального інтересу учнів. Якщо раніше інтегровані уроки були рідкістю і проводились в основному для узагальнення, систематизації навчального матеріалу у більшості випадків з предметів одного напрямку (наприклад, гуманітарного: мова, література українська, зарубіжна), то сьогодні акценти міністерством ставляться на поєднанні предметів різних циклів. Практика показує, що урок з поєднанням математики, мови, читання, інформатики з метою отримання нових знань є більш ефективним, ніж окремо проведені відповідні уроки з вказаних предметів. Використання сучасних інформаційних технологій робить такі інтегровані уроки більш цікавими і вмотивованими. Інформатиці на таких уроках відводиться особливе місце. З одного боку це використання учнями інформаційних технологій як засобів навчання. З другого боку, їх використання сприяє ознайомленню і засвоєнню нових інформаційних технологій на практиці, що є особливо цінним. Перевагою інтегрованих уроків є можливість їх проведення у різноманітних нестандартних формах: урок-подорож, урок-казка, урок-свято тощо.

Основою ефективності інтегрованих уроків є чітке визначення мети і відповідне їх планування для забезпечення різнобічного розгляду учнями певного об'єкта, поняття, явища з використанням засобів різних навчальних предметів [3].

Весь світ ефективно використовує метод проектів в навчальному процесі. Якщо раніше за навчальною програмою і підручниками цьому методу було присвячено для ознайомлення одну з тем, а весь навчальний процес відбувався без цього методу, то рекомендації міністерства освіти запроваджують методіку проектної роботи як одну із основних і поширених. Саме проектні технології забезпечують інтеграцію наук і цілісність світу, поєднання практики з теорією,

формування навиків мислення високого рівня, не лише пізнання світу, але і успішного існування в ньому.

Зрозуміло, що вчителі початкових класів не можуть просто перекреслити весь свій здобутий педагогічний досвід й його перевагами і недоліками, але вони готові у системі освіти до змін, які на сьогодні є необхідними і очевидними. Якщо у середній та старшій школі педагоги різних навчальних дисциплін змушені для проведення спільного інтегрованого уроку узгоджувати і обирати теми, змінювати розклад, забезпечувати кабінет (наприклад, інтегрований урок «Фізика лірики» з літератури потребує для проведення експериментів оснащення кабінету фізики), що не завжди просто зробити в перевантаженій школі, то в початковій ланці педагоги мають більшу базу для організації інтегрованих уроків. Так як класовод проводить уроки з різних предметів в одному класі, то йому значно простіше перейти на їх інтеграцію. Саме тому реформування освіти почато з перших класів, адже воно забезпечує якісно новий ефективний підхід до організації і проведення класно-урочної форми навчання.

Створення нових навчальних програм з відповідними напрямками навчання, а не окремими предметами, забезпечить реалізацію основної мети навчання. Підготовка вчителів для викладання дисциплін гуманітарного, природничого, фізико-математичного, тощо напрямів навчання із звичним використанням інтегрованих уроків має забезпечити успішне впровадження реформи. Важливим є вивчення досвіду навчання у розвинених економічно країнах з можливістю впровадження його переваг під час реформи.

Лист Міністерства освіти і науки від Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 09.08.2017 р. № 1/9-436 визначає основні ознаки інтегрованих уроків:

- 1) інша структура уроку, що базується на блоках матеріалу з різних предметів;
- 2) логічний зв'язок між блоками, предметами;
- 3) єдність мети уроку, яку можна реалізувати спільними знаннями з інтегрованих предметів;

- 4) пізнання світу, інформативна ємність уроку;
- 5) місце, база, оформлення, навчальні матеріали;
- 6) різноманітність засобів навчання;
- 7) діяльність учнів з різних предметів раціонально об'єднана;
- 8) мотивація, активність учнів;
- 9) формування позитивної емоційної атмосфери під час уроку [3].

Для забезпечення можливості проведення інтегрованих уроків Міністерство освіти переглянуло і змінило навчальні програми на компетентнісній основі. Зроблена спроба максимально наблизити процес навчання з формуванням практичних навичок і їх використанням у реальному житті.

Хочеться звернути увагу на особливу роль інформатики як інтеграційного предмета. Використання його разом з іншими навчальними предметами робить інтегровані уроки не лише інформаційно наповненими, але й сприяє комунікаційному і технічному розвитку учні за рахунок практичного спрямування. Пошук потрібної інформації, опрацювання отриманих даних, подання знань у вигляді простих електронних документів (текстових і графічних: есе, малюнок, схема, презентація, мультфільм-анімація тощо) з використанням комп'ютерної техніки можуть стати елементом будь-якого інтегрованого уроку.

Так як основною формою навчання у початковій школі є дидактична гра, використання мультимедійних технологій через використання кабінету інформатики як складової інтегрованого уроку забезпечує позитивну атмосферу і високу ефективність навчання. Фрагменти навчального відео з Youtube, фрагмент мультимедійної навчальної і розвивальної гри, візуалізація процесів, що є неможливими в умовах школи, інтерактивне спілкування, використання ресурсів мережі Інтернет, хмарні технології WEB 2.0 перетворюють будь який урок в інтегрований ще й тому, що не лише показують застосування інформаційних технологій, а навчають цим технологіям. Створення електронної схеми казка з казковими героями — це не лише результат роботи учня з читання, але й формування навиків роботи в графічному середовищі, що забезпечує роботу учня з схемою.

Загалом інтегровані уроки забезпечують в учнів формування цілісного світогляду про навколишній світ. Вони забезпечують не лише ефективність навчання, але й формують високу мотивацію навчальної діяльності створюючи при цьому позитивну атмосферу для творчості. Інтегровані уроки вчать самостійно приймати рішення, розкриваючи при цьому здібності учнів. Для реалізації освітянської реформи по зміні підходів до викладання предметів, форми і змісту уроку необхідний перегляд не лише навчальних програм, але й методичної літератури на допомогу вчителям.

Список використаних джерел:

1. Браже Т. Г. Интеграция предметов в современной школе / Т. Г. Браже // Литература в школе. — 1996. N 5. — С. 150–154.
2. Иванчук М. Г. Основи технології інтегрованого навчання в початковій школі: навч. метод. Посібник/ М. Г. Иванчук. — Чернівці: Рута, 2001. — 120 с.
3. <http://mon.gov.ua/content/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2017/08/11/1-9-436.zip> Лист МОН України від 09.08.2017 № 1/9-436 Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у загальноосвітніх навчальних закладах у 2017/2018 навчальному році.

ПРОГРАМНІ ЗАСОБИ МАТЕМАТИЧНОЇ ПІДТРИМКИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ФІЗИКИ

Мацюк Віктор Михайлович

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри фізики і методики її викладання,

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,

м. Тернопіль, Україна

mvm279@yahoo.com

Басистий Павло Васильович

кандидат технічних наук,

доцент кафедри фізики і методики її викладання,

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,

м. Тернопіль, Україна

basi@ukr.net

Впродовж останніх років освіта України переживає період реформування, пошуків нових підходів до формування інтелектуального потенціалу суспільства. Найбільш суттєві зміни у соціумі і освіті спричиняються впровадженням нових інформаційних технологій (НІТ).